

**ТИПОВА ПРОГРАМА**  
**підвищення кваліфікації педагогічних працівників «НУШ у 6**  
**класі: розвиток компетентностей»**

**Розробник(и):** ФОП Мамченко Володимир Павлович, ЄДРПОУ 3172409858

**Рецензент(и):** Фізична особа підприємець В. П. Мамченко

**Термін дії програми:** з 2025 до 2030 року

## **1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**

**Актуальність типової програми** – На другому році навчання у базовій школі важливо поглиблювати знання учнів та розвивати їхню самостійність у межах стандартів НУШ.

**Цільова група:** Вчителі 6-х класів закладів загальної середньої освіти.

**Обсяг (тривалість):** Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

**Особливості реалізації програми** – Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

**Форма (форми) підвищення кваліфікації:** дистанційна

**Мета підвищення кваліфікації** – Забезпечення методичної підтримки вчителів 6-х класів (НУШ).

**Завдання підвищення кваліфікації:**

- Вивчення особливостей навчальних програм для 6-го класу
- Методика організації інтегрованого навчання
- Цифрові інструменти у навчанні шестикласників

**Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:**

- предметно-методична компетентність
- інноваційна здатність
- цифрова грамотність

**Очікувані результати підвищення кваліфікації:** Педагоги зможуть якісно реалізовувати освітні завдання у 6 класі, створюючи умови для

активного та результативного навчання.

**Оцінювання результатів підвищення кваліфікації** – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

**Документ про підсумки підвищення кваліфікації** – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

## 2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

| №  | Назва теми                                                                                                                               | Лекції, год | Самостійна робота, год (мін.-макс.) | Усього, год (мін.-макс.) |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------------------------------|--------------------------|
| 1  | Навчання математики через дослідження у проєкті 'Інтелект України': 5-6 класи НУШ                                                        | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 2  | Математика в 6 класі НУШ: нові професійні ролі та завдання учителя                                                                       | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 3  | Цивілізаційний підхід та розвиток системного мислення учнів на уроках інтегрованого курсу 'Історія України. Всесвітня історія'. 6 клас   | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 4  | Англійська мова. НУШ 6 клас. Практичні застосунки для розвитку ключових зон компетентностей учнів                                        | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 5  | Штучний інтелект як прийом розвитку критичного мислення здобувачів освіти в контексті вивчення інтегрованих курсів історії 5-6 класи НУШ | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 6  | Топ 5 родзинок для класного керівника-позашкільна активність онлайн і офлайн                                                             | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 7  | Інтерактивний калейдоскоп: Baamboozle, Interacty, Jigsaw Explorer, Flippity                                                              | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 8  | Оцінювання результатів навчання у 5-7 класах НУШ: нове бачення. Особливості та виклики процесу оцінювання результатів навчання           | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 9  | Індивідуалізація оцінювання: як враховувати особливості кожного учня — розробка індивідуальних підходів до оцінки навчальних досягнень.  | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 10 | Soft skills у 6 класі НУШ: як розвивати навички командної роботи в учнів                                                                 | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 11 | НУШ у 6 класі. Формувальне оцінювання - оцінювання без знецінювання                                                                      | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 12 | НУШ у 6 класі. Педагогіка партнерства: формувальне оцінювання як міст довіри між вчителем і учнем.                                       | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 13 | Мистецькі образи в контексті інтеграції предметів у НУШ                                                                                  | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 14 | Діяльнісний підхід на уроках географії в 6 класі НУШ: від досліджень до відкриттів                                                       | 1           | 1-29                                | 2-30                     |

| №  | Назва теми                                                                                                                            | Лекції, год | Самостійна робота, год (мін.-макс.) | Усього, год (мін.-макс.) |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------------------------------|--------------------------|
| 15 | Шостий клас – місток до алгебри та геометрії: компетентнісний підхід до навчання математики в НУШ                                     | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 16 | Екологічний світогляд: як виховувати відповідальне ставлення до природи на уроках природознавства у 6 класі НУШ                       | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 17 | Компетентнісні завдання на уроках історії та громадянської освіти в 6 класах НУШ                                                      | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 18 | Ритм і театр: сучасні мистецькі практики для 6 класу в НУШ                                                                            | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 19 | Інформатика в НУШ у 6 класі: від гри до алгоритму, від коду до творчості — шлях розвитку цифрової грамотності та критичного мислення. | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 20 | STEM-освіта: рекомендації, інструментарії та впровадження у 6 класі.                                                                  | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 21 | Діяльнісний підхід на уроках української літератури у 6 класі НУШ: від ідеї до практики                                               | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 22 | Природознавство, яке надихає: практичні методики для 6 класів НУШ                                                                     | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 23 | Історія у дії: готові завдання для формування громадянської компетентності у 6 класах НУШ                                             | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 24 | Від мистецького образу до компетентності: створення інтегрованих уроків у 6 класах НУШ                                                | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 25 | Логіка, абстракція, простір: вправи, що прокачують критичне мислення на уроках математики у 6 класах НУШ.                             | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 26 | STEM-активності для шестикласників НУШ: прості інструменти для складних ідей.                                                         | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 27 | Проектна робота у 6 класах НУШ: як об'єднати інформатику, креативність та командні навички.                                           | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 28 | Інструменти перетворення уроку мови на майстерню ідей. Мотивуємо учнів говорити на уроці більше, ніж учитель.                         | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 29 | Розвиваємо бажання учнів працювати в команді через мистецтво. 6 клас в НУШ                                                            | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 30 | Від глядача до творця: інтерактивні методи, що змінюють роль учня. Мистецька освіта у 6 класах НУШ                                    | 1           | 1-29                                | 2-30                     |
| 31 | Географія майбутнього: формуємо навички XXI століття на уроках 6 класів НУШ                                                           | 1           | 1-29                                | 2-30                     |

### 3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

#### Тема 1. Навчання математики через дослідження у проекті 'Інтелект України': 5-6 класи НУШ

**Ключові питання теми:** Стратегічним імперативом розвитку національних систем освіти в розвинених країнах є їх модернізація на засадах STEM-освіти, реалізація основних положень якої виявляється можливою завдяки фундаменталізації освіти, створенню умов для

формування в учнів науково-дослідної компетентності та інженерних навичок. Зрозуміло, що ядром STEM-освіти має стати осучаснена математична освіта, яка б забезпечила формування в учнів математичної компетентності, опанування ними основ наукової творчості, розвиток дослідницьких умінь та навичок. Навчальний курс створено таким чином, щоб забезпечити спільне бачення проблеми залучення всіх учнів до навчання через дослідження та визначити дидактичні умови зазначеного процесу.

## **Тема 2. Математика в 6 класі НУШ: нові професійні ролі та завдання учителя**

**Ключові питання теми:** - Математика в 6 класі НУШ - Нові професійні ролі вчителя НУШ - Завдання учителя математики НУШ в 6 класі

## **Тема 3. Цивілізаційний підхід та розвиток системного мислення учнів на уроках інтегрованого курсу 'Історія України. Всесвітня історія'. 6 клас**

**Ключові питання теми:** Концепцією НУШ розширюється право учителя на академічну свободу, визначення власних підходів, методів та принципів їх реалізації. Реалізація освітньої стратегії істотно залежить від вибору модельної навчальної програми, адже в залежності від її концептуальних засад закладаються елементи діяльнісного підходу, формування навиків критичного мислення та системного мислення, проблемного навчання. У межах тренінгу спікером розкриватимуться наступні питання: 1. Поняття про 'системне мислення'. Системний підхід у навчанні; 2. Методи та принципи системного підходу. Рівні системного мислення; 3. Вправи та методики для розвитку системного мислення на уроках історії; 4. Реалізація системного мислення в інтегрованих курсах історії у 6 класах НУШ. Уроки узагальнення та практичні роботи.

## **Тема 4. Англійська мова. НУШ 6 клас. Практичні застосунки для розвитку ключових зон компетентностей учнів**

**Ключові питання теми:** Для здійснення змін, ми повинні враховувати: Як навчаються діти в сучасному світі? Чи відповідають наші системи освіти тим типам навичок, які необхідні для успіху в сучасному суспільстві? Які цифрові інструменти допоможуть нашим дітям зрозуміти навколишній світ? Навчальна програма 21CLD, розроблена для вдосконалення навичок 21-го століття у навчанні студентів, базується на дослідницькій методології 21CLD, забезпечуючи спільний, заснований на практиці процес, який допомагає викладачам трансформувати те, як вони розробляють збагачувальну навчальну діяльність для своїх учнів. Під час вебінару опрацюємо практичні застосунки для розвитку ключових зон компетентностей учнів

## **Тема 5. Штучний інтелект як прийом розвитку критичного мислення здобувачів освіти в контексті вивчення інтегрованих курсів історії 5-6 класи НУШ**

**Ключові питання теми:** Використання елементів штучного інтелекту ШІ на уроках історії може виявитися надзвичайно корисним і стимулюючим для учнів, урізноманітнюючи освітній процес. Зокрема, це стосується таких напрямів: 1 Інтерактивність і залучення учнів: Використання ШІ може дозволити створювати інтерактивні уроки історії, які залучають увагу учнів. Віртуальні екскурсії, інтерактивні карти та симуляції подій можуть робити уроки більш цікавими та динамічними; 2 Персоналізоване навчання: Системи ШІ можуть враховувати індивідуальні потреби та рівень знань кожного учня. Адаптивне програмне забезпечення може пропонувати додаткові завдання або навіть індивідуальні консультації для покращення розуміння конкретних тем; 3 Симуляції та моделювання історичних подій: Використання ШІ може дозволити створювати реалістичні симуляції та моделі історичних подій. Це дозволяє учням не лише читати про минуле, а й досліджувати його, взаємодіючи з віртуальними середовищами та відтворюючи

можливі сценарії подій; 4 Аналіз великих обсягів інформації: ШІ може допомогти в аналізі великих обсягів інформації та знаходженні закономірностей в історичних подіях. Алгоритми машинного навчання можуть виявляти та виділяти ключові факти, що сприяє кращому розумінню контексту та зв'язків; 5 Розвиток критичного мислення і аналітичних навичок: Використання ШІ може стимулювати розвиток критичного мислення та аналітичних навичок учнів. Аналіз історичних подій за допомогою технологій дозволяє учням докладніше розглядати причини та наслідки подій; 6 Глобальний доступ до ресурсів: ШІ може надати учням доступ до широкого спектру джерел та ресурсів для вивчення історії з будь-якого місця. Це особливо важливо для учнів, які не мають можливості фізично відвідувати музеї чи інші історичні об'єкти.

## **Тема 6. Топ 5 рідзенок для класного керівника- позашкільна активність онлайн і офлайн**

**Ключові питання теми:** Сучасна школа розривається між онлайн, офлайн та змішаним форматом навчання. Роль класного керівника в цьому процесі абсолютно розмита- тут і журнали, і відвідування, і харчування, і виховні години, і робота з батьками. Проте класні години про шкоду цигарок чи здорове харчування важливі, але втрачають ціннісне значення- наявність величезної кількості джерел інформації анулює роботу класного керівника. Але ніхто не знімає з нас виховну роботу- тож що можна запропонувати сучасним дітям в сучасній українській школі? Поговоримо.

## **Тема 7. Інтерактивний калейдоскоп: Baamboozle, Interacty, Jigsaw Explorer, Flippity**

**Ключові питання теми:** 1. Інтерактивність без кордонів: Baamboozle, Interacty, Jigsaw Explorer, Flippity. 2. Огляд онлайн-платформ для створення якісного освітнього контенту.

## **Тема 8. Оцінювання результатів навчання у 5-7 класах НУШ: нове бачення. Особливості та виклики процесу оцінювання результатів навчання**

**Ключові питання теми:** Оцінювання результатів навчання - невід'ємна частина освітнього процесу і одна з найскладніших, оскільки оцінювання має бути об'єктивним, зрозумілим та відповідати очікуваним результатам Державного стандарту. Питання, висвітлені у даному вебінарі, допоможуть педагогічним працівникам поглянути на процес оцінювання комплексно та неупереджено

## **Тема 9. Індивідуалізація оцінювання: як враховувати особливості кожного учня — розробка індивідуальних підходів до оцінки навчальних досягнень.**

**Ключові питання теми:** Оцінювання результатів навчання - невід'ємна частина освітнього процесу і одна з найскладніших, оскільки оцінювання має бути об'єктивним, зрозумілим та відповідати очікуваним результатам Державного стандарту. Питання, висвітлені у даному вебінарі, допоможуть педагогічним працівникам поглянути на процес оцінювання комплексно та неупереджено

## **Тема 10. Soft skills у 6 класі НУШ: як розвивати навички командної роботи в учнів**

**Ключові питання теми:** Поняття soft skills в освітньому контексті НУШ. Що таке м'які навички: коротке визначення та приклади Чому командна робота є ключовою навичкою у XXI столітті. Командна робота як складова ключових компетентностей. Зв'язок між командною роботою та міжпредметними компетентностями Роль комунікації, емпатії, відповідальності та лідерства Методи та інструменти для розвитку командної роботи Практичні вправи та активності робота в групах, кейс-метод, проекти Роль учителя як фасилітатора групового процесу

Формувальне оцінювання soft skills у класі Способи оцінювання взаємодії в групі Самооцінка та взаємооцінка учнів Виклики й рішення. Що робити, якщо учні не хочуть працювати в групі? Як будувати довіру та позитивний мікроклімат?

### **Тема 11. НУШ у 6 класі. Формувальне оцінювання - оцінювання без знецінювання**

**Ключові питання теми:** У сучасному освітньому просторі Нової української школи НУШ ми прагнемо виховати не просто учнів, які запам'ятовують інформацію, а особистостей, здатних критично мислити, розв'язувати проблеми та бути відповідальними за власне навчання. У цьому контексті формувальне оцінювання виступає не просто як новий термін, а як фундаментальний інструмент, що кардинально змінює парадигму взаємодії вчителя та учня. Курс створено таким чином, що особлива увага приділяється тому, як допомогти учням перетворити помилки на можливості для зростання, сформувати внутрішню мотивацію до навчання, розвинути самостійність та відповідальність, забезпечити індивідуальну траєкторію навчання кожного здобувача освіти.

### **Тема 12. НУШ у 6 класі. Педагогіка партнерства: формувальне оцінювання як міст довіри між вчителем і учнем.**

**Ключові питання теми:** У сучасному освітньому просторі Нової української школи НУШ ми прагнемо виховати не просто учнів, які запам'ятовують інформацію, а особистостей, здатних критично мислити, розв'язувати проблеми та бути відповідальними за власне навчання. У цьому контексті формувальне оцінювання виступає не просто як новий термін, а як фундаментальний інструмент, що кардинально змінює парадигму взаємодії вчителя та учня. Курс створено таким чином, що особлива увага приділяється тому, як допомогти учням перетворити помилки на можливості для зростання, сформувати внутрішню мотивацію до навчання, розвинути самостійність та відповідальність, забезпечити індивідуальну траєкторію навчання кожного здобувача освіти.

### **Тема 13. Мистецькі образи в контексті інтеграції предметів у НУШ**

**Ключові питання теми:** Використання актуальних методів реалізації інтегрованого підходу в контексті програм НУШ, зокрема через звернення до мистецьких образів

### **Тема 14. Діяльнісний підхід на уроках географії в 6 класі НУШ: від досліджень до відкриттів**

**Ключові питання теми:** Методи, прийоми й інструменти для організації активного навчання учнів. Практичні поради з організації дослідницької, проектної та комунікативної діяльності учнів.

### **Тема 15. Шостий клас - місток до алгебри та геометрії: компетентнісний підхід до навчання математики в НУШ**

**Ключові питання теми:** Розгляд 6 класу як ключового перехідного етапу до вивчення алгебри та геометрії. Ознайомлення з компетентнісним підходом у навчанні математики та методами розвитку логічного, абстрактного й просторового мислення учнів. Вивчення ефективних стратегій організації уроків, інтеграції STEM-елементів, використання цифрових інструментів і формувального оцінювання для підготовки учнів до наступного етапу математичної освіти.

### **Тема 16. Екологічний світогляд: як виховувати відповідальне ставлення до природи на уроках природознавства у 6 класі НУШ**

**Ключові питання теми:** Організація навчального процесу. Оцінювання та групи результатів. Цікаві ідеї для організації уроків.

## **Тема 17. Компетентнісні завдання на уроках історії та громадянської освіти в 6 класах НУШ**

**Ключові питання теми:** 1. Поняття «компетентнісне завдання»: відмінність від традиційних вправ. 2. Ключові та предметні компетентності, що формуються на уроках історії та громадянської освіти. 3. Типологія компетентнісних завдань 4. Практикум

## **Тема 18. Ритм і театр: сучасні мистецькі практики для 6 класу в НУШ**

**Ключові питання теми:** Ознайомлення з ритмограмами як сучасним інструментом у мистецькій освіті. Практичні вправи з ритму та візуалізації музики. Використання інтерактивних методів та елементів форум-театру. Розвиток навичок співтворчості, комунікації та критичного мислення. Інтеграція мистецтва з іншими освітніми галузями відповідно до принципів НУШ.

## **Тема 19. Інформатика в НУШ у 6 класі: від гри до алгоритму, від коду до творчості — шлях розвитку цифрової грамотності та критичного мислення.**

**Ключові питання теми:** Зміст програми охоплює сучасні підходи до викладання інформатики у 6 класі НУШ, зокрема інтеграцію STEM-методів, використання інтерактивних інструментів та ігрових технологій, розвиток критичного мислення, логіки та цифрової грамотності учнів. Учасники ознайомляться з прикладами проектної роботи, алгоритмічними вправами та творчими завданнями, що мотивують школярів до досліджень, сприяють формуванню командних навичок і підвищують інтерес до навчання. Програма включає практичні рекомендації та демонстрацію інноваційних освітніх ресурсів для ефективного та цікавого викладання.

## **Тема 20. STEM-освіта: рекомендації, інструментарії та впровадження у 6 класі.**

**Ключові питання теми:** 1. STEM-освіта. 2. Особливості STEM-технологій. 3. Кейси STEM-активностей. 4. Функції STEM-інтеграції в НУШ. 5. Особливості викладання STEM у 6 класі.

## **Тема 21. Діяльнісний підхід на уроках української літератури у 6 класі НУШ: від ідеї до практики**

**Ключові питання теми:** 1. Сутність діяльнісного підходу в НУШ. 2. Формувальне оцінювання в діяльнісному підході. 3. Інструменти для організації діяльності Canva, Padlet, LearningApps, Genially, Wordwall.

## **Тема 22. Природознавство, яке надихає: практичні методики для 6 класів НУШ**

**Ключові питання теми:** Організація навчального процесу. Оцінювання та групи результатів. Цікаві ідеї для організації уроків.

## **Тема 23. Історія у дії: готові завдання для формування громадянської компетентності у 6 класах НУШ**

**Ключові питання теми:** 1. Поняття «компетентнісне завдання»: відмінність від традиційних вправ. 2. Ключові та предметні компетентності, що формуються на уроках історії та громадянської освіти. 3. Типологія компетентнісних завдань 4. Практикум

## **Тема 24. Від мистецького образу до компетентності: створення інтегрованих уроків у 6 класах НУШ**

**Ключові питання теми:** Використання актуальних методів реалізації інтегрованого підходу в контексті програм НУШ, зокрема через звернення до мистецьких образів

**Тема 25. Логіка, абстракція, простір: вправи, що прокачують критичне мислення на уроках математики у 6 класах НУШ.**

**Ключові питання теми:** Розгляд 6 класу як ключового перехідного етапу до вивчення алгебри та геометрії. Ознайомлення з компетентнісним підходом у навчанні математики та методами розвитку логічного, абстрактного й просторового мислення учнів. Вивчення ефективних стратегій організації уроків, інтеграції STEM-елементів, використання цифрових інструментів і формувального оцінювання для підготовки учнів до наступного етапу математичної освіти.

**Тема 26. STEM-активності для шестикласників НУШ: прості інструменти для складних ідей.**

**Ключові питання теми:** 1. STEM-освіта. 2. Особливості STEM-технологій. 3. Кейси STEM-активностей. 4. Функції STEM-інтеграції в НУШ. 5. Особливості викладання STEM у 6 класі.

**Тема 27. Проєктна робота у 6 класах НУШ: як об'єднати інформатику, креативність та командні навички.**

**Ключові питання теми:** Зміст програми охоплює сучасні підходи до викладання інформатики у 6 класі НУШ, зокрема інтеграцію STEM-методів, використання інтерактивних інструментів та ігрових технологій, розвиток критичного мислення, логіки та цифрової грамотності учнів. Учасники ознайомляться з прикладами проєктної роботи, алгоритмічними вправами та творчими завданнями, що мотивують школярів до досліджень, сприяють формуванню командних навичок і підвищують інтерес до навчання. Програма включає практичні рекомендації та демонстрацію інноваційних освітніх ресурсів для ефективного та цікавого викладання.

**Тема 28. Інструменти перетворення уроку мови на майстерню ідей. Мотивуємо учнів говорити на уроці більше, ніж учитель.**

**Ключові питання теми:** 1. Сутність діяльнісного підходу в НУШ. 2. Формувальне оцінювання в діяльнісному підході. 3. Інструменти для організації діяльності Canva, Padlet, LearningApps, Genially, Wordwall.

**Тема 29. Розвиваємо бажання учнів працювати в команді через мистецтво. 6 клас в НУШ**

**Ключові питання теми:** Ознайомлення з ритмограмами як сучасним інструментом у мистецькій освіті. Практичні вправи з ритму та візуалізації музики. Використання інтерактивних методів та елементів форум-театру. Розвиток навичок співтворчості, комунікації та критичного мислення. Інтеграція мистецтва з іншими освітніми галузями відповідно до принципів НУШ.

**Тема 30. Від глядача до творця: інтерактивні методи, що змінюють роль учня. Мистецька освіта у 6 класах НУШ**

**Ключові питання теми:** Ознайомлення з ритмограмами як сучасним інструментом у мистецькій освіті. Практичні вправи з ритму та візуалізації музики. Використання інтерактивних методів та елементів форум-театру. Розвиток навичок співтворчості, комунікації та критичного мислення. Інтеграція мистецтва з іншими освітніми галузями відповідно до принципів НУШ.

**Тема 31. Географія майбутнього: формуємо навички XXI століття на уроках 6 класів НУШ**

**Ключові питання теми:** Методи, прийоми й інструменти для організації активного навчання учнів. Практичні поради з організації дослідницької, проєктної та комунікативної діяльності учнів.

## 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

### *Нормативно-правові документи:*

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

### *Основна література:*

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019, 47 с.
2. Академічна доброчесність у середній школі: методичні рекомендації. URL: <https://tinyurl.com/chesnist>
3. Андрющенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2016. Вип. 51 (104). С. 67-73.
4. Аносов І. П., Елькін М. В., Головова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. Мелітополь : Видавн. будинок ММД, 2015. 218 с. URL: <https://cutt.ly/OboAZIy>.
5. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
6. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
7. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuik>
8. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошчина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
9. Від керівника до лідера : практичні поради для 57 директорів шкіл та керівників відділів освіти / Анна Уварова, Поліна Гоч. - Київ : Центр інноваційної освіти «Про.Світ», 2019. - 60 с. - URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12,2019.pdf>
10. Вознюк О. В., Дубасенюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід: [монографія]. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.
11. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ». 1 клас. / авт. - упоряд. Н.В.Маценко, Н.В.Свір. Харків : вид. група «Основа», 2019. 133 с.
12. Гайдученко С. О. Мотивація персоналу. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
13. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.

14. Гондарева Г. В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти, 2013. № 2. С. 260-264.
15. Гондарева Г.В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти. 2013. № 2. С. 260-264.
16. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
17. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
18. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна А. П. Етика ділового спілкування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
19. Гуревич Р. С., Скупий О. М. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх учителів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : [зб. наук. пр.] / АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Київ, Вінниця : Планер, 2009. С. 33-36.
20. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
21. Дардан Т. С. Комплексні, інтегровані уроки як засіб розвитку креативності школярів. Обдарована дитина. 2013. № 5. С. 17-21.
22. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
23. Державний стандарт початкової освіти : постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
24. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://surl.li/wqqd>
25. Джежелей О., Коваленко О. Вчуся читати. Навч.-розвив. пос. для дітей Частина 1. Харків: Ранок, 2001. 144 с.
26. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / За заг. ред. Г. Католик. Колективна монографія. Львів : Астролябія, 2012. 312 с.
27. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
28. Етика ділового спілкування : навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. Київ: Магнолія, 2006, 2019. 312 с.
29. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.
30. Збірник документів по організації позашкільної освіти. Київ. 2002. 444с.
31. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
32. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
33. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування : навч. посіб. Київ: «Ексоб», 2002. 200 с.
34. Іванік О. Рівний рівному ; посібник для менторів І Іванік О., Каравай А., Гейнек- Дагаргулія М., Лащук Ю., Кнюпа Ю. - Київ, 2018. - 57 с. - URL : <https://insha-osvita.org/article/posibnYk-dlia-mentoriv-rivnyi-rivnomu/>
35. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорюлько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
36. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.

37. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
38. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. Київ : Плеяди. №9-10. 2005. С.4-10.
39. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
40. Калошин В.Ф. До навчання творчого мислення. Управління школою : основа професійного зростання. 2015. № 19-21. С. 68-73.
41. Кальчева О.Ю., Місяк О.К. Методичний посібник до програми «Управління гнівом». Київ, 2015. 60 с.
42. Карамушка Л. М., Клокар Н. І, Філь. О. 1. Технологія формування управлінської команди освітньої організації. / Навчально-методичний посібник.// Біла Церква : КОІПОП, 2008. 64 с.
43. Клепко С.В. Формування лідерської компетентності у школі. Полтава, 2012. С. 86-97.
44. Книш І. В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. Нові виміри духовності на початку ХХІ століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І. П. Мозгового. Суми : ФОРМ С. П., 2018. С. 48-49.
45. Коберник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців : посіб. URL: <https://bit.ly/37kGdnf>
46. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
47. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
48. Копосов П. Нова українська школа : дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Фабула», 2021. 160 с.
49. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; пер. с англ. Київ : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. 580 с.
50. Кубрак О. В. Етика ділового повсякденного спілкування. Суми : ВТД «Університетська книга», 2002. 208 с.
51. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. Джерело пед. майстерності. 2008. № 2. С. 32-37.
52. Кудін В.С. Використання засобів інтернет-технологій під час дистанційного навчання в закладах освіти Черкащини. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2021. 84с.
53. Кудін В.С. Партнерська взаємодія – основа освітнього процесу НУШ. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2022. 128 с.
54. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. Етика ділових стосунків : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
55. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
56. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102-106.
57. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практики. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3-5.
58. Маршалл Розенберг. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Ранок. 2020. 263 с.
59. Матвієнко О. Інформаційний менеджмент: аналіз предметної галузі. Вісник Книжкової палати. 2004. № 8. С. 13-17.
60. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. Молодий вчений. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 – 84.
61. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах

у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022.  
URL: <https://bit.ly/3VVIO0D>

62. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>
63. Мойсеюк Неля. Педагогіка. URL: <https://bit.ly/3z9M8cc>
64. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
65. Моргун В.Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
66. Морзе Н., Базелюк О., Воротникова І., Дементівська Н., Захар О., Нанаєва Т., Пасічник О., Чернікова Л. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників. Ел.фахове видання Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>
67. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>
68. Наказ МОНУ № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії» від 18 жовтня 2019 р. 2020 р., № 69, Т. 1. С.73.
69. Нова українська школа : дидактичні основи STREAM-освіти в початковій школі : навчально-методичний посібник /С.Вакарін. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с.
70. Новак В. О. Організаційна поведінка: підручник / В. О. Новак, Т.Л.Мостенська, О. В.Ільєнко. Київ: Кондор, 2013. 498 с.
71. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
72. Онопрієнко О. Нова українська школа : інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.
73. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С.36-42.
74. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYTQA>
75. Піроженко, Т.О., Соловйова, Л.І. та ін. Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі: навчально-методичний посібник. Київ. Видавничий дім «Слово». 2017. 89 с.
76. Пішун С.Г. Позитивний ресурс власного «Я» в координатах професійної діяльності майбутнього педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Вип. 32. С. 367-372.
77. Податковий кодекс Україн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
78. Половенко О. В. Безперервна освіта педагога за індивідуальною освітньою траєкторією : навчально-методичний посібник / О. В. Половенко, Л. М. Кірішко. - Кропивницький, 2018. - 60 с.
79. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
80. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : наказ МОН від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
81. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
82. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України

10.11.2020 за №1111/35394. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>

83. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації новопризначених керівників закладів загальної середньої освіти : наказ МОН від 16.09.2022 № 817. URL: <https://bit.ly/3jkPBkS>
84. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку педагога : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Біла Церква, 13 червня 2019 р.) / Упор. Л. А. Литвиненко. - К., 2019.- 189 с.
85. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
86. Розвиваємо громадянські компетентності : другий клас / під заг. ред. Н.Бібік, Н.Софій. Київ, 2019. URL: [http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class\\_5-Vartist\\_4.pdf](http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf)
87. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ : ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
88. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
89. Северинова А.М. Здійснення переходу до компетентнісної моделі навчання та впровадження нових методичних підходів у вивчення фізики. Педагогічний вісник. 2018. №3 (93). С.38-40
90. Сеїтосманов А., Фасоля О. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. Київ, 2017. 128 с.
91. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
92. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
93. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
94. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції. Житомир, 2017. С. 21-29.
95. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://bit.ly/3uQpcxT>
96. Стратегія фінансової грамотності. Національний банк України. URL: <https://bit.ly/3POU8Im>
97. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
98. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. / Наук. ред., передм. О.І.Пометун. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.
99. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
100. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
101. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
102. Топузов О.М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
103. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч.

- посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.
104. Фінанси : збірник тестових завдань. І. І. Біломістна. Харків : ХІБС УБС НБУ, 2010. 64 с.
  105. Фінанси: Практикум: Навч.посіб. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І. Київ: Знання, 2008. 279 с.
  106. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол. Київ, 2019. 272 с.
  107. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyy-sensey>
  108. Фісун О. В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34. С.133-139.
  109. Хімич О. П. Розвиток творчих здібностей особистості. Педагогічна майстерня. 2015. № 2. С. 43-47.
  110. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології. Навч. посіб. Київ : Академвидання, 2012. 224 с.
  111. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентнісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи / С. Гаряча, Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
  112. Чмут Т. К., Чайка Т. Л. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Чернігів : Вид-во Знання, 2007. 204 с.
  113. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
  114. Що таке педагогіка партнерства: правила сучасного викладання. URL: <https://bit.ly/3HjoQoF>
  115. Ягенська Г.В. Формування дослідницьких умінь учнів 7-9 класів на уроках та в позакласній роботі з біології / Г.В. Ягенська. Луцьк. 105 с.
  116. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ., 2019. 168 с.
  117. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71
  118. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
  119. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
  120. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: [www.coe.int/lang-cecr](http://www.coe.int/lang-cecr)
  121. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
  122. Díaz-Corrales, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Étrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>
  123. DLL 10: DaF für Jugendliche: Deutsch als Fremdsprache. Klett Sprachen GmbH, 2016. 199 s.
  124. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>
  125. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>
  126. Frost R. A Task-based approach. URL: <http://surl.li/eakxm>

### ***Додаткова література:***

1. Абетка для директора. URL: <https://bit.ly/2YDTDXJ>
2. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів./Дж.М.Зош, Е.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, К.Лю, Д.Ніл, К.Хірш-

Пасек, С.Л.Соліс, Д.Вайтбред. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>

3. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошчина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
4. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст/навчальний посібник. Тернопіль: Мальва. ОСО, 2001. 160 с.
5. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
6. Васильченко А.А. та ін. Епідеміологія. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
7. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <https://bit.ly/3WzIDNA>
8. Воронова С. В. Коуч-технологія для директора школи. Управління школою. 2018. №31-33. С. 80-94.
9. Гуревич Р. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2007. С. 38-41.
10. Даниленко Л.І. Пізнавальні завдання до розділу «Біологічні основи поведінки людини»: навч.-методичний посібник /авт.-укладач Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПІ, 2013. 64 с.
11. Дуткевич Т.В. Техніка управлінської діяльності в закладі освіти. Київ: КНТ, 2020. 194 с.
12. Екстрена медична допомога / За ред. Г.Г. Рошчина. Київ: Поліграф. книга, 2009. 138 с.
13. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
14. Закони екології Коммонера. URL: [https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni\\_ekologiyi\\_kommonera](https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera)
15. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
16. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
17. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://bit.ly/3ср4kEx>
18. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
19. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
20. Литвиненко Г., Клясен Н. Управління проектами: сутність та особливості застосування в освіті. Рідна школа. 2017. №11-12. С. 39-43. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh\\_2017\\_11-12\\_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2017_11-12_9)
21. Лісова Н. І. На засадах нової української школи : довірча взаємодія, цінності, демократична форма управління. Slovak international scientific journal. 2018. № 15 (Vol.2). С. 13-16.
22. Ломакович С.В., Панченков О.А., Терещенко В.М. Участь у проєкті PISA як потенційна можливість побачити вітчизняну освіту без «прикрас». Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2015. № 11-12. С. 19-23. URL: <http://surl.li/edkle>
23. Матюха Г. В., Салло Ю. В. Організація групової роботи на уроках англійської мови. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. С. 271-274.
24. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. - К., 2021. - URL : <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Metodychni-rekomen-datsiyi-dlva-serednih-shkil-l-Lpdf~>

25. Нова українська школа : організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник / І.Старагіна, О. Волошенюк, О.Мокрогуз, О.Ганик. Київ : ПРОПАПІР, 2021. 160 с.
26. Онопрієнко О. Дидактико-методичні засади контролю і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія . Київ : Педагогічна думка, 2020. 400 с.
27. Осадчий І.Г. Педагогіка якості освіти: бери й роби. Посібник із менеджменту якості для керівників закладів загальної середньої освіти. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ». 2021. 272 с.
28. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій : методичні рекомендації для позашкільля / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL : <https://bit.ly/3VVl00D>
29. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ. URL: <https://conf.zippro.net.ua/?p=340>
30. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: [http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn\\_10.pdf](http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf).
31. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
32. Про затвердження Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) : Наказ МОН від 14.06.2024 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1201-24#Text>
33. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 19.02.2021 №235. URL: <https://bit.ly/3C7tkvQ>
34. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст. 226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
35. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>
36. Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОНУ від 01.04.2022 №289. URL: <http://surl.li/coolq>
37. Рябова З.В., Кравченко Г.Ю. Метод проектів у розвитку якості початкової освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2013. 144 с.
38. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
39. Семиліт М. В. Проектування майбутнього особистості. Черкаси, ЧОПОПП, 2001. 88 с.
40. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
41. Спрощене оподаткування – загальноприйнята світова практика. URL: <http://www.academia.org.ua/?p=282>.
42. Степаненко О.О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. Педагогічні науки, 2018. С. 198-204.
43. Сухомлинський В.О. Сто порад учителям. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 тт. Київ: «Рад. школа», 1976. Т. 2. С. 600-601.
44. Тимошко Г. М. Особливості розвитку організаційної культури керівника в системі управління загальноосвітнім навчальним закладом. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / ред. кол.: О. Л. Ануфрієва та ін. Київ, 2005. Вип. 3 (16). 2011. 588 с.
45. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна : наказ МОН

України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8HA1>

46. Удовицька Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. 407-416.
47. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.
48. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34, 133-139.
49. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
50. Штомпка П. Доверие в эпоху глобализации. Социальная политика и социология. 2006. № 4. С. 8-15.
51. Lesen, Schreiben, Hören, Spielen, Sprechen: Deutsch lernen im Internet. URL: <http://surl.li/eakxx>
52. Rubin, S., & Schechter, N. (1997). Exploring the social construction of bereavement : Perceptions of adjustment and recovery in bereaved men. American Journal of Orthopsychiatry, 67, 279-289.